

Empati och sympati

Som läkare är vi ständigt exponerade för lidande och i någon mening kan man säga att vi har erfarenhet av lidande, men i allmänhet bara som åskådare, på ibland ganska långt håll. Om vi är nära, vid en sjukbädd eller på en akut-mottagning, kan lidandet vara mycket nära. Det kan framkalla känslor hos oss och en bra doktor ska kunna visa medlidande. Medlidande är dock i de flesta fall något annat än lidande. Lidandet bärs av en individ, som drabbats av sjukdom och är en både universell och helt individuell erfarenhet, vars sanna natur bara kan anas av en utomstående. Medlidandet blir med nödvändighet en blek skugga, eller i värsta fall en karikatyr, av lidandet. Ibland är medlidandet, som visas av en anhörig, vän eller läkare, mest till besvär, eftersom det utgår från en föreställning om en annan människas lidande, som kanske är helt eller delvis felaktigt. Bara den lidande själv vet vad det betyder, har sin egen kontext och alldeles unika upplevelse av sjukdomssymtom, smärta, ångest eller begränsning. Ingen annan kan egentligen veta, i bästa fall bara ana vad det verkligen innebär.

Det brukar sägas att ett handikapp bestäms av hur omgivningen agerar och tänker. Medlidande i abstrakt mening bidrar sällan till att minska ett handikapp; i värsta fall kan det ha motsatt effekt. Vi ska visserligen gråta med den som gråter, men det syftar främst på att dela andra människors sinnesstämning,

att visa medkänsla och ta andra människor på allvar. Det heter också att vi ska bära varandras bördor och den uppmaningen är nyckeln till hur medlidande blir något mer än känslor. Då driver oss medkänslan med den som lider till att agera, så att lidandet eller handikapp, som ofta är förenat med lidandet, kan bli mindre. Som läkare har vi en rad möjligheter att med olika åtgärder göra ett handikapp mindre betungande och även att minska den del av lidandet, som innebär smärta, ångest och fysiska symptom – kanske även psykiska. Vi kan, och ska, göra lidandet lättare att bära för vår medmänniska eller patient. Inte sällan handlar det om att sträcka sig lite utanför den professionella rollen och investera tid och engagemang i en annan människas situation.

Läkaretiken och läkarrollen är till stor del sprungen ur en tanke på att minska andra människors lidande. Ibland kan vi göra det, ibland går det inte så bra. Läkarens uppgift är i själva verket en förlängning av den kristna etiken och broderskapstanken. En äldre präst berättade om hur han som ung och ny i kallet, ombetts att besöka och be för en kvinna, mor till tre barn, som hade en spridd cancersjukdom och svåra smärtor. Han våndades för besöket och den förväntan han anade, att han genom förbön skulle göra henne frisk. Darrande stod han på trappan till huset, där den sjuka bodde och bad om Guds ledning i denna, som han tyckte, övermäktiga

uppgift. Han steg in i huset och fann en svårt sjuk, närmast döende ung kvinna, omgiven av förtvivalade barn och make. Hon hade ångest och svåra smärtor. Prästen la sina händer på henne och bad, utan vare sig hopp eller tro, att Gud skulle hela henne. När han lyfte blicken mötte han kvinnans blick, som nu var lugn och stadig. Smärtan hade försvunnit. Hon var inte frisk, men smärtfri och dödsångesten hade släppt. En kort tid senare dog hon. Han hade följt sin kallelse och med Guds hjälp minskat lidandet dramatiskt.

Det är en stor utmaning för alla runt omkring att agera så att lidandet blir mindre – att ta en del av bördan från den lidandes axlar. Det kan både vara lätt eller otroligt svårt, men måste alltid ske på den lidandes villkor, just därför att ingen annan kan veta vad det innebär för just den individen att vara i den specifika situationen. Det är när vi tror oss veta vad ett lidande innebär, som vi riskerar att hamna fel. En förenklad och ytlig syn på lidandet som något alltigenom ont och meningslöst gör oss dåligt rustade att hantera svåra situationer. I detta nummer av *Ars Medicina* presenteras en rad tankar om lidandet – hur vi ska se på det och hantera det, inte minst i ljuset av vår kristna tro. Jesus eget liv och gärning sätter lidandet i ett sammanhang av meningsfullhet, som med nödvändighet bjuder oss att betrakta lidandet i en större och djupare kontext.

Red

Ars Medicina

Organ för Kristna Läkare
och Medicinstudenter
© Ars Medicina
ISSN 028 - 4753

*Gud till ära,
människor till tjänst*

Ansvarig utgivare

Iris Denstedt-Stigzelius

Redaktion med e-postadresser

Magnus Landgren (red),
magnuslandgren@gmail.com
Tomas Seidal (red),
tomas.seidal@swipnet.se

Ars Medicina

Marieholmsvägen 2c
542 43 Mariestad

KLM kansli

c/o Jovanna Dahlgren
Fabriksgratan 4, 434 32 Kungsbacka

bankgiro 5033-2857
doctors4christ@gmail.com

KLM medlemsavgift, inkl Ars Medicina, per år

Läkare, tandläkare 500 kr (par 750 kr),
Pensionär och AT-läkare 250 kr (par 400 kr),
Student fritt första kalenderår, sedan 100 kr.
Enbart prenumeration Ars Medicina 100 kr.
Du har också möjlighet att betala genom
Swish nu direkt.
KLMs Swish-nummer är 123 692 93 50.

Respektive artikelförfattare svarar för sina
ståndpunkter och ledaren är redaktionens.

Prenumeration Ars Medicina, per år 100 kr

Produktion

Förlaget Boken, Sune Jäderberg,
Brinkgatan 11, 573 42 Tranås
sune.jaderberg@forlagetboken.se

Illustration framsida

Christina Swartling Christina.swartling@hotmail.com

Innehåll

KLM Aktuellt	3
KLM Student	6
Almanackan	7

Tema: *via dolorosa...the role of faith, hope and love in
delivering health care*

Introduktion	8
Suffering and Evil in the Indian Cosmology	11
Det gör all skillnad i världen	13
Benefits of whole person medicine training	15
Några reflektioner efter läsning av <i>Walking with God through pain and suffering</i>	17
Lidande i ett kristet perspektiv	18
Närhet	19
Being there... it's the hardest thing	20
Att vandra med Jesus i lidandet	21
Reflektioner efter en bussolycka	22
Bokrecension	23
tuus	24

Begränsad Eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen till:

KLM, c/o Joakim Stiernspetz
Fornängsvägen 1F, 393 55 Kalmar

tuus

Normlösa kyrka.

I nutidens normlösa

Förr hade vi något som hette tio guds bud, dessutom med förklaringar av 500-åringen dr Martin. Moralen* fanns både innanför och utanför västen och blusen. Sedan slog normkritiken igenom, först lite försiktigt men efter ett tag så, var, var och en, sin egen norm** och det var detsamma som normlös. Men det fanns först bara en liten ort i Östergötland som hette Normlösa*** men den växte och blev en församling, sedan en socken och ett helt distrikt, som heter Normlösa. Kanske är det nu ett helt land som förtjänar samma namn?

Och katten på råttan, och råttan på repet, och repet på oxen, och oxen på vattnet, och vattnet på elden, och elden på riset, och riset på pojken och pojken gick till skolan.

Slutklämmen på sagan, kunde man få höra, då och då i köket hos svärmor, när folk och få flydde sitt ansvar, i stort som i smått. Vem ska göra något åt övergrepp och trakasserier som nu omvitnats i den internationella "Me too-kampanjen" i höst. Övergreppen vittnar om "något som är ruttet i landet..." **** Ansvaret är någon annans... och man kan fråga sig, kommer pojken verkligen att gå till skolan i slutänden?

Magnus Malm skriver i en Kulturkrönika i *Dagen* den 22 November om det "syndfria landet ...vi är alla goda och vill väl innerst inne. Nu återstår bara att skapa de rätta ekonomiska och politiska förutsättningarna för att människors godhet skall få fritt spelrum...massor av människor...beter sig svinaktigt. Det måste vara ett strukturellt fel ... Marknaden? Patriarkatet? Mediekulturen? Invandrarna? ... Och i jakten på något att ställa till svars kasseras förövarna med iskallt förakt... ett samhälle som avskaffat synden och ett samhälle som avskaffat nåden...att ta synden på allvar är att ta skulden på allvar. Att ta skulden på allvar är att ta människan på allvar..."

Svärmor, som kom från vad vi ibland brukar säga "enkla förhållanden" sa också "Det är inte hur man har det utan hur man tar det" som spelar roll. Det gav lite tyngd, all den stund man visste att hon vuxit upp i en stor syskonskara, med ensamstående fattig och sjuklig mamma. Pappan drunknade

när hon var småbarn och den jämnåriga systemen dog som ung mamma i leukemi. Talesättet anknyter till att *Ars Medicina* inför julen 2017 tematiskt berör den universella erfarenheten av lidande och smärta.

"How can you know" sjunger Akosia och berättar en sägen om en man som förlorade sina hästar och där byborna kom och beklagade förlusten men fick svaret "how can you know it's a loss" för att återkomma när mannen fått en hel flock hästar i oväntad retur, denna gång med att lyckönska honom till välsignelsen och han åter svarar "How can you know it's a blessing ..." Det visan lyfter fram är att vi sällan har perspektivet och riskerar med klåfingrig och beskäftighet hela tiden ligga steget efter och med våra råd göra mer skada än nytta. <https://www.bing.com/videos/search?q=youtube+akosia&view=detail&mid=69DAC7A51FA62E70235169DAC7A51FA62E702351&FORM=VIRE>

Att begå övergrepp, ta mutor, fuska, begå brott (om än med "goda motiv"), bryta den traditionella medicinska etiken t ex, fungerar lite, som de så gärna påpekas i den politiska debatten, "som att kissa på sig, varmt och skönt en liten stund sedan genant, kallt och luktar illa." Ja värre än så.

Vi behöver kanske också se livet lite från den ljusa sidan och börja med ett upprop för en "we two"-rörelse.

*Moral av latinets "mores" som betyder sed. Elias Wessen *Våra ord. Deras uttal och ursprung*. Stockholm 1973

** Norm, regel, rättesnöre av latinets norma som betyder måttstock, rättesnöre. Elias Wessen *Våra ord. Deras uttal och ursprung*. Stockholm 1973

*** Namnet (1177, *Normalösa*) kommer från kyrkbyn., *Nordhna*, 'nordligast' eller *Norhema*, 'inbyggarna i Nordhem'. Efterleden är lösa, 'glänta'. [9Mats Wahlberg, red (2003). *Svenskt ortnamnslexikon*. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen. Libris 8998039. ISBN 91-7229-020-X

**** Marcellus till Horatius i William Shakespeares *Hamlet*.

Tuus,
Magnus Landgren

Kristna Läkare och Medicinstudenter (KLM)

- vill stödja och inspirera den enskilde medlemmen att forma en kristen syn på sitt liv, sitt yrke och sina studier
- ger ut tidskriften *Ars Medicina*
- deltar i den medicinsk-etiska debatten
- uppmuntrar på olika sätt studentarbete på studieorterna
- genomför tillsammans med representanter från universitetsorterna årlig studentkonferens
- verkar för att kontakter knyts mellan läkare och mellan läkare och studenter
- anordnar årsmöten med angelägna föredrag
- står i ett internationellt arbete och är anslutet till International Christian Medical and Dental Association, ICMDA